

Dr. Martin Mičura :

Rozsudok vo zmenkovom spore, vynesený na námietky proti platobnému rozkazu.

Platobný rozkaz v zmenkovom spore možno podľa § 611 Osp. napadnúť námietkami. Podstatný obsah námietok je určený ustanovením § 612 Osp., podľa ktorého námietky musia obsahovať: 1. označenie rozkazu a 2. prejav žalovaného, že rozkaz napáda. Ak námietky nevyhovujú týmto náležitostiam, majú byť odmietnuté. Nemôže byť dôvodom k odmietnutiu námietok proti platobnému rozkazu okolnosť, že strana svoje podanie, ktoré ináč vyhovuje náležitostiam bodov 1 a 2 § 612 Osp., označila ako »žiadost«, alebo »odpor«, lebo opravné prostriedky treba posudzovať podľa ich obsahu a nie podľa označenia. V súdnej praxi neboly ojedinelé prípady, v ktorých súd považoval za námietky — a ako také vybavil — stranou za »obnovu sporu« označené podania v prípade, v ktorom zmenkový platobný rozkaz strane žalovanej po práve účinne doručený a tak ani nenadobudol právoplatnosť. Je síce pravda, že § 612 Osp. predpisuje v ods. 2, že v konaní na krajskom súde treba okrem toho v námietkach aj pojednávanie pripraviť; avšak ak strana tomuto predpisu nevyhoví, nemôže to mať za následok odmietnutie námietok, lež môže byť spojené len s ujmou, uvedenou v § 203 Osp., tojest: strana, ktorá svoju povinnosť pripraviť pojednávanie zmešká alebo ju opozdene splní, má byť — ak preto treba pojednávanie odročiť — odsúdená podľa § 431 Osp. na nahradenie útrat tým zapríčinených.

Z obsahu § 612 Osp. vyplýva ďalej, že aj prednes právneho základu námietok je len povahy prípravnej a tak — ak nebol v námietkach uvedený — môže byť nahradený na pojednávaní práve tak, ako aj sporu prekážajúca námietka môže byť tam prednesená, keďže spadá pod ustanovenie odseku 1 § 180 Osp. Inak súd sporu prekážajúcu námietku prejedná a rozhodne o nej v duchu ustanovenia ods. 5 § 181 Osp. v znení zákona č. 161/1924 Sb. z. a n.

Slovenské oddelenie Najvyššieho súdu býv. Česko-Slovenskej republiky v rozhodnutí č. Rv III 608/30 (uverejnenom v časopise Csehszlovák jog ročník XII. na strane 107) vypo-

vedalo, že podľa § 612 Osp. stačí, keď v námietkach proti platobnému rozkazu je označený platobný rozkaz a keď strana vyhlási, že tento rozkaz napáda; že okrem tohto účelom námietok je už len pripraviť pojednávanie, že tedy niet zákonnej prekážky v tom smere, aby žalovaný počas pokračovania mohol vzniesť proti platobnému rozkazu aj také dôvody (námietky), ktoré v svojich, proti platobnému rozkazu v zákonom čase podaných, námietkach neuplatnil.

Podobné stanovisko zaujal Najvyšší súd v svojom rozhodnutí č. 605 Úr. sb. V tomto vypovedal, že obrany, o ktoré chce žalovaný oprieť námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu, nemusia byť pod následkami vylúčenia uvedené v zmenkových námietkach, ale možno ich uplatniť aj neskoršie v sporovom pokračovaní.

Otázka je, do ktorého času má sa stať pripravenie sporu. V tomto smere maďarská Kúria vypovedala, že vo smysle § 615 Osp. ak nejde o prípad, v ktorom proti platobnému rozkazu podaná námietka má byť odmietnutá, na základe podanej námietky treba na úvod sporu a na prejednanie veci súčasne určiť termín; z čoho však vyplýva i to, že v zmenkovom pokračovaní pripravenie sporu musí sa stať bezpodmienečne do tohto termínu. (Viď rozh. Kúrie v zbierke »Jogi hirlap döntvénytára, polgári eljárási jog, II. sväzok str. 155.)

Dokiaľ v takomto spore nebol vynesенý rozsudok, po prípade čiastočný rozsudok podľa § 618 (1) Osp., môže žalovaná strana zmeniť aj svoju protižiadosť.

Samozrejme až do vstúpenia žalovaného do sporu môže žalobník zmeniť svoju žalobu. Tak Kúria vo svojom rozhodnutí, uverejnenom v Sbíerke »Jogi hirlap döntvénytára, polgári eljárási jog«, sv. I. na strane 155 vypovedala: »Konanie rozkazné líši sa od iného konania v podstate len v tom, že termín na úvod (zavedenie) sporu má byť určený len v dôsledku námietok, podaných proti platobnému rozkazu. Preto niet prekážky napríklad ani v tom smere, aby žalobník na pojednávaní, určenom v dôsledku námietok podaných proti platobnému rozkazu, mohol pred vstúpením žalovaného do sporu svoju žalobnú žiadosť zmeniť v tom smysle, že žiada odsúdenie žalovaného nie na základe zmenky, lež na základe právneho úkonu všeobecného práva, ktorý bol základom vystavenia zmenky«.

§ 618 Osp. znie:

»Súd rozkaz, pokiaľ ho žalovaný vo svojej protižiadosti (§ 185) nenašiel, ponechá v účinnosti na žiadosť žalobníka čiastočným rozsudkom, a ak niet takejto žiadosti, v konečnom rozsudku.

V odsudzujúcom rozsudku má sa na splnenie záväzku určiť trojdňová lehota.

Rozsudok, vynesенý na základe zmeškania, nemožno napadnúť odporom«.

Súdy — najmä súdy prvej stolice — veľmi často prehrešujú sa proti ustanoveniam tohto paragrafu. Sú prípady, že súdy vo výroku rozsudku, vynesenom v spore, vzniklom v dôsledku námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu, používajú výrazu »Súd žalobe vyhovuje a zaväzuje žalovaného, aby zaplatil 10.000 Ks zmenkovej istiny atď...« alebo »Súd žalobu zamietá«. Oba tieto výroky sú úplne nesprávne a proti zneniu zákona. V zmenkovom spore treba totiž rozsudkom vysloviť, či a nakoľko sa zmenkový platobný rozkaz ponecháva v účinnosti alebo či sa zbavuje účinnosti. Forma výroku, že sa žalovaný odsudzuje na zaplatenie zmenkovej istiny, je zrejmosťou chybou, ktorej napravenie má Najvyšší súd podľa § 407 Osp. nariadiť súdu prvej stolice (viď rozhodnutie býv. Najv. súdu č. 1464 Úr. sb.). Správny výrok rozsudku v zmenkovom spore má teda znieť asi takto: »Krajský súd zmenkový platobný rozkaz č. Cs... zo dňa 5. januára 1940 po výšku 8.000 (osemtisíc) Ks zmenkovej istiny atď. v účinnosti zachováva, po výšku zvyšujúcich 6.000 (šesťtisíc) Ks zmenkovej istiny atď. ho však zbavuje účinnosti atď...«.

Súdy nejednotne postupujú pri výklade ustanovenia ods. 2 tohto paragrafu. Mnohokrát súdy v tomto odseku určenú trojdňovú lehotu na splnenie záväzku neukladajú v prípade, že zmenkový platobný rozkaz pozbaví účinnosti, lebo sú toho názoru, že táto trojdňová lehota platí len pre prípad, keď súd námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu zamietne, keď teda zmenkový platobný rozkaz zostane v účinnosti, — inak ak súd námietkam vyhovie a zmenkový platobný rozkaz pozbaví účinnosti, na zaplatenie útrat určí 15 dňovú lehotu. Sú však súdy, ktoré aj v tomto posledne spomenutom prípade určujú trojdňovú lehotu na plnenie.

Kovács Marcel v svojom Komentári k Osp. zastáva názor — judikatúrou nepodopretý — že »v prípade zamietnutia žaloby lehota na plnenie nie je trojdňová, lež 15 dňová«. Slovenský najvyšší súd — podľa mojej vedomosti — nemá príležitosti zaujať v tejto otázke zásadné stanovisko, lebo v tejto otázke nebolo opravného prostriedku. Boly pravda, prípady, v ktorých Sns zmenkovým námietkam vyhovel a v svojom rozsudku určil na zaplatenie útrat 15 dňovú lehotu, avšak stalo sa to na výslovnú žiadosť strany v dovolaacej žiadosti. Podľa mojho názoru správne je stanovisko Dr. Kovácsa. V čase, predchádzajúcom Osp., bolo platné nariadenie uhorského ministra pravosúdia z 1. novembra 1881. č. 2851 I. M. E. o konaní v zmenkových veciach. Podľa posl. ods. § 30 tohto nariadenia na splnenie záväzku bolo treba určiť trojdňovú lehotu. Paragrafom 618 Osp. nebol tento predpis doslovne prevzatý, ale bol doplnený slovami »V odsudzujúcom rozsudku« treba určiť na plnenie záväzku trojdňovú le-

hotu. Som toho názoru, že zákonodarca úmyselne doplnil citované ustanovenie zmenkového nariadenia týmito slovami. Inak v praxi by nemalo moc smyslu určiť v prípade, že sa zmenkový — platobný rozkaz zbaví účinnosti, lehotu na platenie útrat — lebo len o toto plnenie môže ísť v tomto prípade, — v troch dňoch, keďže rozsudok jedine vo výroku o útratách nemôže byť vyhlásený za predbežne vykonateľný (§§ 509, 415 Osp.) a odvolacia (dovolacia) lehota činí beztak 15 dní.

V rozsudku proti žalovanému na plnenie záväzku určená trojdňová lehota nemôže byť predĺžená.

Z ustanovenia ods. 1 § 616 Osp. plynie, že ak žalovaný vo svojich námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu napadne len jednu časť pohľadávky, tým zamedzí, aby zmenkový platobný rozkaz ohľadne celej pohľadávky nadobudol právoplatnosť, slovom: zmenkový platobný rozkaz nenadobudne právoplatnosť ani ohľadne tej časti pohľadávky, dotyčne ktorej námietky neboly v znesení. Žalobník môže však žiadať vynesenie čiastočného rozsudku ohľadne časti pohľadávky zmenkovej, ktorá nebola námietkami napadnutá a v tomto prípade výrok čiastočného rozsudku bude znieť: »Zmenkový platobný rozkaz číslo atď. po výšku zmenkovej istiny Ks... zachováva sa v účinnosti«.

Inak sa má vec, ak zmenkový platobný rozkaz bol vydaný ohľadne viacerých samostatných pohľadávok (tojest pohľadávok, z ktorých každá sa zakladá na inej zmenke) a žalovaný niektorú z týchto nenapadne námietkami (odsek 2 § 616 Osp.); — dotyčne týchto nenapadnutých pohľadávok zmenkový platobný rozkaz uplynutím lehoty na podanie námietok nadobudne právoplatnosť a tak tieto pohľadávky nemôžu byť predmetom ani čiastočného, ani konečného rozsudku.

Osobitné ustanovenie má posledný ods. § 618 Osp., podľa ktorého rozsudok, vnesený na základe zmeškania, nemožno napadnúť odporom. Podľa dôvodovej zprávy, vydanej k tomuto paragrafu, dôvodom tohto predpisu je, že pojednávanie v takýchto veciach bolo určené na námietky žalovaného; tento o jestvovaní sporu na každý prípad má vedomosť, a tak jeho zmeškanie môže byť prísnejšie posudzované, než u zmeškania termínu na úvod (zavedenie) sporu, určeného na žalobu. Proti rozsudku, vnesenému vo smysle § 440 Osp., je však prípustné ospravedlnenie a v lehote 15 dňovej odvolanie. Ak je zmenka vadná, súd má odoprieť vynesenie rozsudku o zmeškaní (bod 4 § 443 Osp.), nemôže však odoprieť vynesenie takéhoto rozsudku z dôvodu, že zmenka nebola protestovaná, ani z dôvodu, že zmenková pohľadávka je premlčaná, — lebo týchto okolností môže si súd všimnúť len na námietku.

— Ak pojednávanie, určené na úvod (zavedenie) sporu, zmešká žalobník, treba použiť ustanovenia § 439 Osp. to jest predvolanie (a nie zmenkový platobný rozkaz) má byť rozviazané.

Aj v sporoch, vzniklých na námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu, treba použiť ustanovení §§ 415 a 509 Osp. o predbežnej vykonateľnosti rozsudku. Najvyšší súd v svojom rozhodnutí č. 830 Úr. sb. uznal, že ustanovenie § 396 Osp. platí aj v sporoch zmenkových a to i v tom prípade, ak bola zmenková pohľadávka uplatnená v rozkaznom pokračovaní podľa IX. titulu Osp. a spor vznikol následkom námietky žalovaného proti zmenkovému platobnému rozkazu.

Nemožno nechať bez povšimnutia, že § 606 Osp. nepredpisuje povinne (obligatorne) rozkazné konanie podľa IX. titulu Osp., lež ponecháva vôľu veriteľovej, či chce svoju pohľadávku, založenú na zmenke alebo podobnej listine uplatniť riadnym sporom alebo rozkazným konaním. Z tohoto však plynie, že aj ohľadne znášania trov, vzniklých vo väčšej miere z tej príčiny, že pohľadávka nebola rozkazným konaním uplatnená, sú smerodajné všeobecné pravidlá, podľa ktorých aj tieto (väčšie) trovy znáša strana, ktorá spor prehrala.

Na koniec chcel by som oboznámiť ďalšiu judikatúru Najvyššieho súdu v súvislosti s týmto rozkazným konaním. Tak:

V rozhodnutí čís. 1707 Úr. sb. vypovedal Najvyšší súd: Keď ide o uplatnenie zmenky pred riadnym súdom, zmenkový dlžník môže uplatňovať námietky zo smluvy (podľa ktorej zmenkový veriteľ zmenku na zaokrytie záväzkov z nej plynúcich obdržal), hoci v smluve je vymienený rozhodčí súd pre rozsúdenie sporov, ktoré zo smluvy tej eventuálne vzniknú.

Najvyšší súd v svojom rozhodnutí č. 846 Úr. sb. uznal, že proti zmenkovému platobnému rozkazu, ktorý podľa § 614 Osp. má takú účinnosť ako právoplatný rozsudok, prípustná je obnova sporu podľa § 563 č. 5 Osp. na tom základe, že zmenkový platobný rozkaz, znejúci žalovanej strane, doručený bol do rúk inej osoby, než ktorá je v ods. 1 § 163 (153) Osp. označená. V tomto smysle rozhodnul Najvyšší súd aj v rozhodnutí č. Rv III 952/34, uverejnenom v časopise Cseh-szlovák jog, ročník XV., na strane 253.

Vo svojom rozhodnutí č. 2318 Úr. sb. uznal Najvyšší súd, že zmenkový platobný rozkaz nemožno napadnúť žalobou o obnovu sporu na tom základe, že zmenka mala byť, ale nebola protestovaná.

Konečne v rozhodnutí č. 2485 Úr. sb. vypovedal Najvyšší súd, že aj v zmenkových sporoch podľa IX. titulu Osp. možno podať vzájomnú žalobu.